

Lääne-Nigula valla ajaleht

Arengud Lääne-Nigula rahvastikus on positiivsed

Mikk Lõhmus
Vallavanem

Aasta alguses on sobiv aeg heita pilk ka möödunud aasta rahvastikuprotsessidele. Etteruttavalt on need üldpildis positiivsed. Miks võib nii väita? 01.01.2020 seisuga on valla elanike arv 7153 inimest (01.01.2019 seisuga 7195), seega on ju aasta jooksul elanike arv vähenenud 42 inimese võrra? Asjas paremaks mõistmiseks on alljärgnevas tabelis toodud valla elanike arvu muutus erinevates piirkondades:

	01.01.2019	01.01.2020	
Kullamaa	1030	907	-123
Martna	736	735	-1
Noarootsi	846	860	14
Nõva	344	333	-11
Oru	939	963	24
Palivere	838	842	4
Risti	883	892	9
Taebala	1480	1496	16
ülevallalise täpsusega	99	125	26

Oru, Taebala, Noarootsi, Risti ja Palivere rahvaarv kasvab

Oru, Taebala, Noarootsi, Risti ja Palivere piirkondades on elanike arv kasvanud kokku 67 inimese võrra. Kui valla keskosas ja Noarootsis oli elanike kasvutrend juba mitu aastat jälgitav protsess, siis väga meeldiva üllatusena on peatunud aastaid kestnud Martna kandi elanike arvu langus ja rahvaarv on stabiliseerunud. Märkimist väärib rahvaarvu kasv Martna piirialadel – Rõude ja Kasari piirkonnas.

2019. aastal kokku sündis vallas 81 last sh 3 paari kaksikuid.

Negatiivset trendi kannab kahjuks jätkuvalt Nõva. Kuid mis on Kullamaa niivõrd suure elanike arvu languse taga? Märksõnaks on Koluvere küla, mille elanike arv on vähenenud koguni 97 inimese võrra ja tegemist on endise Koluvere erihooldekodu klientidega, kelle uus elukoht on registreeritud kas ülevallalise täpsusega või kes on siirdunud Lääne-Nigula vallast välja. Kahjuks küll on Kullamaa rahvastikutrend ka ilma Koluvere külast negatiivne.

Tabeleid vaadates, siis muudatused külade elanike arvus on väikesed ning teinekord mõjutab juba üheainsa pere sisse- või väljakolimine näitajaid tunduvalt.

Suurima kasvuga asulad

Saunja küla	Oru	12
Nigula küla	Taebala	9
Kasari küla	Martna	6
Spithami küla/Spithamn	Noarootsi	6
Sutlepa küla/Sutlep	Noarootsi	6
Risti alevik	Risti	6
Österby küla	Noarootsi	5
Kuijõe küla	Risti	5
Rõuma küla	Risti	5
Nihka küla	Taebala	5
Rõude küla	Martna	4

Suurima kahanemisega asulad

Kalju küla	Kullamaa	-5
Piirsalu küla	Risti	-5
Päri küla	Kullamaa	-6
Pürksi küla/Birkas	Noarootsi	-8
Kullamaa küla	Kullamaa	-9
Kirna küla	Martna	-9
Nõva küla	Nõva	-9
Koluvere küla	Kullamaa	-97

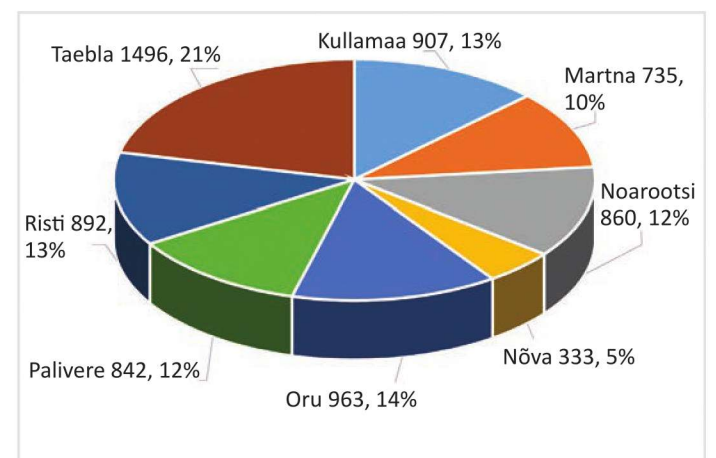
Olgu veel öeldud, et valla suurimad asulad on 823 elanikuga Taebala alevik, 684 elanikuga Palivere alevik ja 544 elanikuga Risti alevik. Väikseim asula on 1 elanikuga Soo-otsa küla Rõude lähedal, Lemmikkülas (Kullamaa) ja Eniveres (Martna) elab kummaski 2 inimest.

Vallaelanikuks registreerimise kampaania oli edukas

Vallavanemana võin olla rahul, et aasta lõpus toimunud valaelanikuks registreerimise kampaania oli edukas. Sellele viitavad 2019. detsembrikuu andmed:

- sündis 8 last, suri 13 inimest
- valla kodanikuks registreeris 51 inimest
- valla elanike registrist lahkus 28 inimest
- valla siseselt liikus 11 inimest

Registreerimiskampaania auhinnad loosime jaanuaris, võitjatega võetakse ühendust ja nõusoleku korral avaldame nende andmed ka järgmises vallalehes.

Kokkuvõtteks

Rahvastikutrendid annavad alust lootale, et Lääne-Nigula valla suudab tagada hea elukeskkonna ning annab signaali nii volikogule kui valitsusele, et head avalikud teenused ning investeringud taristusse on väga olulised. Samuti tuleb mõelda sellele, kuidas kahanevaid piirkondi uuesti tõusule aidata.

Lääne-Nigula Vallavalitsus viib Lääne-Nigula valla lasteaedades jaanuaris-veebruaries läbi lapsevanemate rahuloluküsitluse, täpsem info lasteaiast. Uuringu eesmärk on hinnata Lääne-Nigula valla lasteaedades tehtud tööd ning pöörata tähelepanu Teie jaoks olulistele teemadele. Teie antud vastused aitavad meid edasise tegevuse planeerimisel, võimalike probleemide lahendamisel ning koostöö tõhustamisel.

Ülevaade Lääne-Nigula vallavolikogu olulisematest otsustest 2019. aastal:

2019. aastal pidas Lääne-Nigula vallavolikogu 11 istungit. Istungitel menetleti kokku 150 päevakorrapunkti. Toon siia välja osad otsustest, mis tundusid olulisemad:

1. Lääne-Nigula valla kaasava eelarve menetlemise kord II lugemine, vastuvõtmine. Sellega sai alguse kaasava eelarve traditsioon Lääne-Nigula vallas. Esimese kaasava eelarve hääletus on ellu viidud ja rahva poolt valitud objektid on rajatud.

2. Lääne maakonna arengustrateegia 35+ heakskiitmine. Maakonna arengustrateegia koostamise ja kinnitamise kohustus tekkis peale haldusreformi. Enne oli ka arengustrateegia olemas, aga pigem nagu vabatahtlik kokkulepe, mitte seadusest tulenev dokument.

3. Läänemaa arendusstrateegia tegevuskava kinnitamine.

Sellega varustati Läänemaa arengustrateegia ka tegevuskavaga. Selle tegevuskava alusel investeeritakse 2020. aastal Kullamaa Keskkooli hoonesse 252 000 eurot ja Österby sadamasse 300 000 eurot. Mõlemad projektid saavad toetust Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetmest.

4. „Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse teenuste arendamine, suusaradade- ja mäekeskuse lumetussüsteemide rajamine“ oma- ja kaasfinantseeringute garanteerimine perioodil 2019 – 2022 mahus kuni 160 000 €. Sellega kindlustati Palivere Pikajalamäe spordikeskuse arenguprojektide elluviimine järgnevatel aastatel jooksul.

5. Altmäe katastriüksuse ja lähiala detailplaneeringu kehtestamine. Sellega tagati Palivere Pikajalamäe arenduste seaduslikkus ja vastavus planeeringutega.

6. Lääne-Nigula aukodaniku tiitel omistati Saamo Heldemale, Ülo Loorensile ja Vaike Liivile.

7. Raamatukogude võrgu korrastamine. Ühendati Rõude ja Martna raamatukogud ja

Sutlepa ning Noarootsi raamatukogud. Nõva raamatukogu liideti Lääne-Nigula Valla Raamatukoguga (Risti, Taebla, Oru, Linnamäe, Nõva). Sellega koondati raamatukogude tegevus suuremateks üksusteks. Sellega on vähenenud bürookraatia hulk ja on rohkem aega tegeleda inimeste teenindamisega.

8. OÜ Nõva Kilk likvideerimismenetluse lõpetamisega seotud tegevustoetuse maksmine. Sellega viidi lõpule OÜ Nõva Kilk likvideerimise menetlus.

9. Nõva sadamaga seotud kinnistute omandamine. Sellega osteti OÜ Kekkiläht vallale Nõva sadama kinnistud kavatsusega Nõva sadamat arendada. Ostuhind 175 000 eurot.

10. Lääne-Nigula valla õpilaste tunnustamise korra kehtestamine. Vallas on 8 munitsipaalkooli. Sellega loodi ühised reeglid õpilaste tunnustamiseks.

11. „Lääne-Nigula valla sporditegevuse toetamise kord“ kehtestamine. Sellega loodi ühised reeglid sporditegevuse toetamiseks ja sportlaste tunnustamiseks.

12. „Lääne-Nigula valla kogukondliku ühistevõrgu ja mittetulundustegevuse toetamise tingimused ja kord“ kehtestamine. Sellega loodi ühtsed alused valla MTÜde ja seltsitegevuse rahastamiseks.

13. Lääne-Nigula valla koolieelsetes munitsipaalasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumine. Sellega loodi ühtsed alused lasteaiateenuste eest tasumiseks Lääne-Nigula vallas. Eelnõu põhjustas palju vaidlust, kuna säilitab veel kaheks aastaks erisused ja tagab sujuva ülemineku Noarootsi, Martna ja Kullamaa lasteaedadele.

14. Lääne-Nigula valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja kehtestamine. Sellega loodi ühine ÜVK eeskiri valla ja alus edasiseks investeeritavate vee- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamiseks. Järgmine objekt, mida ehitatakse on Rõude veetrassid.

15. „Lääne-Nigula valla põhimäärus“ muutmise, „Lääne-Nigula valla osavaldade põhimääruste kinnitamine“ muutmise. Sellega täpsustati vallavolikogu ja osavallakogude töökorda.

16. Ramsholmi kinnisasjale sundvalduse seadmise otsus. Sellega luuakse avalik ligipääs Ramsi neeme tipule. Avalik ligipääs ei ole veel jõustunud, kohtuvaidlused küll on peetud, aga kohtuotsus ei ole veel teada.

17. Oru Koolil aula ehitus. OÜ Oru Kultuurisaal asutamine ja põhikirja kinnitamine. OÜ Oru Kultuurisaal põhikirja muutmise ja osakapitali tõstmine.

Sellega võetakse vastu otsus ehitada, luuakse juriidiline keha ja eraldatakse rahalised vahendid Oru kooli aula ehitamiseks. Aula maksumus on 1.75 milj eurot.

18. Riigile kuuluvate kinnistute munitsipaalomandisse taotlemine (kasutuseta hooned Martna külas). Sellega taotletakse riigilt munitsipaalomandisse Martnas asuvad 3. korruselised, tühjalt seisvad hooned. Plaan on üks nendest lammutada ja teine korda teha, munitsipaalorteriteks.

19. Kirnas Aia elamu tasuta kasutusse andmine. Kirna külas on üks halvas seisukorras kortermaja lammutamise ootel. Seniks, kuni veel lammutamata, andis vald hoone päästeametile väljaõppetegevuse korraldamiseks.

20. Nõusoleku andmine Risti Hooldekodu moodulplokki rentimiseks, riigihanke korraldamiseks. Kavas on Risti hooldekodu laiendada. Esialgu tehakse seda moodulplokki rentimise teel. Hooldekodule luuakse sellega kümne lisakoha võimalus. Eeskujuks oli moodulplokki rentimine Linnamäe lasteaiale 2018. aastal.

21. Vallavara kasutusse andmine otsustuskorras (Risti perearstikeskuse ruumid AS-le Medicum Perearstikeskus). Sellega anti ruumid üürile uuele perearstiteenuse pakkujale Ristil.

22. Lääne-Nigula valla rahvastikutaste tegevuskava kehtestamine. Sellega koondati ühte dokumenti tegevused, mis aitavad Lääne-Nigula vallas elanike arvu hoida ja tõsta. Tegevuskava on abiks vallavolikogule ja vallavalitsusele tegevuste planeerimisel.

23. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine (Risti tuulepark). Sellega algatati kohaliku omavalitsuse eriplaneering, selleks et välja selgitada Risti piirkonda tuulepargi rajamise võimalused ja tingimused.

24. 2020 maamaksumäärade kehtestamine. Sellega kehtestati Lääne-Nigula vallas ühtsed maamaksumäärad.

25. Loa andmine vallavara kasutusse andmiseks (Koela muuseum). Sellega anti Koela muuseum MTÜ-le Kõle Talumuuseum seitsmeks aastaks tasuta kasutusse.

Nagu alguses lugesite, volikogu menetles aasta jooksul 150 päevakorrapunkti. Otsustena siin tõin välja vaid siiski 25. Kindlasti ei ole need otsused, mida siin kirjas ei ole, vähem olulised, kõik lihtsalt ei mahu ühte kokkuvõttesse ära.

Täna kõiki volikogu liikmeid, kõiki komisjonide, osavallakogude ja kogukonnakogude liikmed, vallavalitsuse liikmeid, ametnikke ja töötajaid ning osavaldade ametnikke ja töötajaid.

Samuti tänan valla inimesi, kes on oluliste otsuste tegemisel kaasa rääkinud ja vallavolikogu tööle kaasa aidanud. Uus aasta on käes ja see tuleb sama tegus kui eelmine.

Lugupidamisega

Neeme Suur
Lääne-Nigula
vallavolikogu esimees

Vallavanema vastuvõtuajad veebruaris

03.02 kell 14.00 Paliveres
10.02 kell 14.00 Ristil
17.02 kell 14.00 Linnamäel
25.02 kell 14.00 Taeblas

Vastuvõtuks registreeri eelnevalt e-posti teel
mikk.lohmus
@laanenigula.ee
või telefonil
511 9343

Lasteaia tasud alates 01. jaanuarist 2020

Kaie Talving, haridusnõunik

Käesoleva aasta alguses jõustus vallavolikogu poolt kehtestatud määrus „Lääne-Nigula valla koolieelsetes munitsipaalasteasutustes vanemate poolt kaetava osa määr ja selle tasumine“, millega muutusid valla lasteaedade kohatasud alates 01.01.2020.

Kui lapse elukoht asub väljaspool Lääne-Nigula valda, siis on tema eest makstava lasteaia tasu suuruseks 10% kehtivalt alampalgalt ja ükski soodustus ei rakendu.

Kui lapse ja tema vähemalt ühe vanema või seadusliku esindaja elukoht on Lääne-Nigula vallas, kehtivad järgmised soodusosalustasud:

- 5% alampalgalt kui laps käib Taebla, Linnamäe, Palivere või Risti lasteaias (senine tasu arvestamise kord ei muutu);
- 5% alampalgalt kui laps käib Nõva Kooli lasteaiarühmas;
- 18 eurot kui laps käib Kullamaa või Martna lasteaias;
- 10 eurot kui laps käib Noarootsi Kooli lasteaiarühmas.

Kui ühest perest käib lasteaias kaks last, on teise lapse osalustasu suurus poole võrra väiksem ning pere kolmas ja iga järgnev laps on osalustasust vabastatud.

Lasteaia tasu maksamise kohustus algab päevast mil laps võetakse lasteasutusse nimekirja ja lapsel tekib õigus minna lasteaeda ning kestab kuni lapse lasteaiast välja arvamiseni ning seda tuleb tasuda ka lapse lasteaia puudumisel. Lasteaia ajutise sulgemise ajal (ruumide remont, töötajate kollektiivpuhkus jms) kohatasu ei tasuta, välja arvatud juhul kui laps käis samal ajal mõnes teises Lääne-Nigula valla lasteaias. Sellisel juhul tasutakse osalustasu lasteasutuse järgi, mille nimekirjas laps on. Lasteaia tasu maksamine toimub eelmise kuu eest jooksval kuul esitatud arve(te) alusel, Lääne-Nigula Vallavalitsuse pangakontole 20. kuupäevaks.

Tallinna Halduskohus andis Ramsi neeme avaliku tee sundvalduse küsimuses õiguse Lääne-Nigula vallale

2017. a maikuus paigaldasid Ramsholmi kinnistu omanikud kinnistu piirile Ramsi teele väravad ja takistasid sellega vaba juurdepääsu Ramsi neeme tippu. Juhtum pälvis laialdast tähelepanu ajakirjanduses.

Lääne-Nigula Vallavolikogu otsustas oma 26.06.2019 otsusega nr 34 seada Ramsholmi kinnisasjale sundvalduse Ramsi tee ulatuses. Kinnistu omanik vaidlustas selle otsuse halduskohtus.

Tallinna Halduskohus tegi 7. jaanuaril otsuse, millega jäeti kaebus sundvalduse seadmise vastu täies ulatuses rahuldamata. Kohus nõustus valla põhjendustega. Eraldi rõhutati, et alates maareformi läbiviimisest on Ramsholmi kinnistu omanikud olnud teadlikud, et neil on kohustus tagada kinnistut läbiva tee avalik kasutus. Vastav punkt sisaldus Ramsholmi kinnistu tagastamise korralduses. Ramsi tee on lülitatud Noarootsi Vallavolikogu otsusega valla arenguks vajalike kohalike maantee (nn vallateede) nimekirja. Ramsi tee on vallateena kantud nii valla üldplaneeringu (kehtestatud 09.07.2003), rannalade teema-planeeringu (kehtestatud 15.06.2006) kui ka elamualade teemaplaneeringu (kehtestatud 23.01.2009) joonistele.

Kohus viitas, et liikluskorralduse ja korrariikkumistega seotud küsimusi tuleb tee avalikult kasutamiseks määramisel eraldi kaaluda ja üle vaadata.

Kaebajal on 30 päeva aega apellatsioonkaebuse esitamiseks ringkonnakohtule.

Koolipsühholoogi veerg

Kärt Lusmägi
Koolipsühholoog

„Miks minu laps oma muresid mulle ei räägi?“

Olen seda küsimust kuulnud väga palju ja iga kord muudab see mind kurvaks? Miks? Sellised olukorrad ei teki üleöö. Sellised suhted, kus laps oma vanemale/vanematele oma muredest ei räägi, kujunevad välja pikema aja jooksul. See, et laps on valinud sellise tee, on millegi tulemus. Õnneks saab seda muuta. See võtab lihtsalt aega. Tahaksite teada, kuidas?

Kas mäletate Vahtramäe Emilit? No küll temal ikka juhtus! Samamoodi juhtub ka teistel lastel elus igasuguseid asju, kellel rohkem, kellel vähem. Meie lapsed teevad ja mõtlevad toredate mõtete asemel ka selliseid mõtteid, mis meile ei meeldi ja teevad ka tegusid, mida ei tahaks, et nad teeks. Ideaalset inimest pole olemas. Kõigil juhtub midagi. Me ei saa seda muuta. Me ei saa teha nii, et meie laps ei teeks elus mitte ühtegi pahandust, ei kogeks ühtegi ebameeldivat tunnet, ei satu ühtegi korda elus sekeldustesse, ei lähe kordagi elus näiteks sõbraga tülli jne. Isegi kui me seda väga tahame, see ei ole lihtsalt reaalne.

Mida me saame teha? Mida me saame teha, et
oma lapsi selles maailmas kaitsta, et nad oleksid

õnnelikud ja enesekindlad? Me saame olla nende jaoks olemas, neid toetada.

Siit jõuame algse küsimuse juurde. Miks lapsed valivad mõnikord sellise tee, et ei räägi lapsevanemaga? Ja mida saab lapsevanem teha selleks, et see muutuks?

Laps ei taha põhjustada lapsevanemale südamevalu

Kuidas olete te reageerinud kui laps räägib Teile midagi, mis põhjustab Teie sees tugevaid tundeid? Näiteks, kuidas keegi tegi talle liiga? Lapsed on tundlikud ja targad. Nad armastavad oma vanemaid tingimusteta ja ei soovi neid kurvastada. Lapsed mõtlevad teistmoodi kui täiskasvanud. Nad saavad aru palju rohkemast ja tajuvad olukordi paremini kui täiskasvanud. See tähendab, et isegi kui te tahate lapsele teha teatrit ja oma muremõtteid enda teada hoida, siis laps tajub neid ikkagi. Samas ei ole lapsel neid analüüsisioskusi, mis täiskasvanul. Nende jaoks on täiesti loogiline: ei räägi oma murest – ema/isa/mõni muu lähedane ei saa teada – täiskasvanu ei saa sellepärast kurvastada = rõõmsam täiskasvanu.

Laps ei taha sattuda lisapahandustesse

Mäletate Emilit? Aga kuidas Teie reageerite kui lapsel on midagi juhtunud? Tuletan veelkord

meelde, et see on olukord, millesse satub iga
lapsevanem. Küll võib juhtuda olukordi, kus
lapse läheb kellegagi tülli, teeb kellelegi haiget,
ütleb kellelegi halvasti, võtab midagi, mis ei
kuulu talle, saab halva hinde jne.

Kuidas Te reageerite? Kas mõtlete, et laps peab ju ometi aru saama, et ta tegi valesti ja pahategude eest tuleb kanda karistust? Kui ma teda ei karista, siis ta hakkab edaspidi ka niimoodi käituma? Ma ei saa oma last usaldada?

Laps on laps. Nii lastel kui täiskasvanutel juhtub nii mõndagi. Lapsed on targad, nad saavad aru, et on valesti käitunud. Mis on Teie eesmärk?

Kas võimalikult rangelt karistades tekitada lapse vastupidise reaktsiooni, kus ta tunneb, et olete käitunud tema suhtes ebaõiglaselt, ei hooli temast ja suurendada tõenäosust, et järgmisel korral üritab ta karistust vältida ja Teile mitte rääkida? Tuletan meelde, et lapsed mõtlevad teistmoodi kui täiskasvanud ja nende jaoks on karistuse vältimine palju tähtsam kui Teile.

Aga mida siis teha?

Ka seda küsimust olen kuulnud korduvalt kuulnud. Teha midagi teistmoodi, aga mida? Ja kuidas teha nii, et laps oma eksimusest aru saaks ja enam nii ei teeks? Esimene soovitus on. Rääkige lapsega RAHULIKULT. Kuulake

ära tema versioon. Ja andke talle võimalus teha midagi olukorra heastamiseks. Võite talle oma rahulolematust juhtunust väljendada, aga tehke seda RAHULIKULT.

Ütlen veelkord, kõigil juhtub. Teile kasulik on, et kui nii läheb, siis lapse esimene mõte on, et ma pean oma ema/isa/muu lähedasega rääkima, et mis nüüd saab ja kuidas oleks kõige parem edasi tegutseda kui mõte, et peaasi, et ema/isa teada ei saaks. Kas Teile ei tundu nii?

Kujutan praegu ette Teie umbusku. Meie ühiskonnas on karistamine levinud ja harjumuspärane mõtteviis.

Iga harjumus tuleb harjutades, selleks, et harjumust muuta, tuleb alustada harjumuse ümberkujundamist ja ennast muuta.

Enda mõtlemist ja käitumist muuta. Aga enda muutmine on kõige raskem. Lihtsam on jätkata vanaviisi mõtlemist ja tegutsemist. Reegel ütleb, et sõnumitooja lastakse alati maha. Sisuliselt tähendab see antud hetkel seda, et koolipsühholoogi jutt hinnata „jamajutuks” ja isegi mitte kaaluda varianti, et äkki võib seal iva olla.

Igaühel on õigus oma arvamusele. Mina saan annan Teile lisainfot ja nõu.

Teie valik on, kas seda kuulata või mitte.

Perearsti nõuandetelefonilt saab isikustatud nõustamist

Alates 2020. aasta algusest saavad inimesed perearsti nõuandetelefonilt isikustatud nõustamist. Nõuandetelefoni arstil on inimese loal võimalik näha helistaja terviseandmeid, et seeläbi täpsemat nõu anda.

Haigekassa esmatasandi teenuste osakonna juht Külli Friedemann selgitab, et sellest aastat näeb kõnele vastanud arst helistaja nõusolekul tema terviseandmeid nagu näiteks põetud haiguseid, määratud ravimeid ja tehtud analüüse. „Samuti saab nõuandev arst edastada kogu nõustamise info digiloosse, et ka inimese perearst oleks kursis tema patsiendile muret teinud terviseeisundiga,“ ütles Friedemann.

Perearsti nõuandetelefoni eestvedaja Klarika Kallikorm-Rannametsa sõnul kasutas jaanuari esimesel nädalal isikustatud nõustamise teenust ca 100 inimest. „Tehniliselt on teenus hästi sujunud ja inimesed on selle kenasti vastu võtnud. Hetkel on isikustatud konsultatsiooni soovitud peamiselt hooajaliste viirushaigustega seoses - kõhulahtisus, iiveldus, oksendamine ja muu taoline.“ lisas ta.

Nõuandetelefoni teenuse uuendusi on veelgi. Kui varasemalt sai tervisenõu ainult eesti- ja venekeeles, siis sellest aastast osutatakse ka inglise keelset nõustamist iga päev kell 15:00 kuni 17:00.

Siseministeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonnajuhataja asetäitja Martin Tuliti sõnul on tegemist olulise teenuse täiendusega, sest ingliskeelset tervisenõu vajavad Eestis elavad uussissirändajad, kes on Eestisse tulnud tööle, õppima või perekondlikel põhjustel, igapäevaselt. „Ingliskeelse nõustamise võimaldamine uussissirändajatele aitab lahendada lihtsamad teavituskeskised kiiremini ning seeläbi vähendada survet erakorralise meditsiini osakondadele,“ tõdes Tuliti.

Pearasti nõuandetelefonilt saab professionaalselt meditsiinilist nõu 24 tundi ööpäevas. Nõuandetelefon on eelkõige mõeldud selleks, et anda soovitusi lihtsamate terviseprobleemide korral ning juhiseid esmaseks abiks.

Nõuandetelefoni eestvedaja sõnul on oluline on meeles pidada, et raskete seisundite ja pikale veninud haiguste ravi ei saa teha telefoni teel, selleks tuleb pöörduda oma pere- või eriarsti poole, kes hindab olukorda, teeb vajadusel analüüsid ning määrab ravi.

Tervisemurede kohta saab nõu küsida helistades lauatelefonile

+372 6346 630 või lühinumbrile 1220.

Kõne hind:
 Helistades numbrile +372 634 6630, tasub helistaja kõne eest telefonioperaatori hinnakirja alusel.
 Helistades lühinumbrile 1220, tasub helistaja kõne eest oma telefonioperaatori kehtestatud lühinumbri tavatariifi alusel kuni 0,30 €/min.

Haapsalu
Kutsehariduskeskus

TALVINE VASTUVÕTT

täiskasvanud õppijatele

Erialad:

- Kaldkatuse ehitaja 1a
- Plaatija 0,5a
- Tegevusjuhendaja 1a
- Bürootöötaja 1a **UUS!**
- Puittoodete tehnoloog 1a **UUS!**
- Silmuskuduja 1a **tase 5 UUS!**
- Majutustettevõtte juhtimine 0,5a

**Töökohapõhine õpe
koostöös ettevõtetega:**

- Abikokk 1a
- Puhastusteenindaja 0,5a
- Toitlustuskorraldus 1a

Õppetöö on tasuta ja tsükliõppes
Algus jaanuar - veebruar 2020

**Täpsem info: telefon 6661751,
e-post vastuvott@hkhk.edu.ee**

HKHK - Hea Kool, Hea Kutse!

Tagasivaade 2019. aastasse Noarrootsi osavallas

Aivo Hirmo
Noarrootsi
osa-
vallavanem

Uue aasta alguses on tavaks teha kokkuvõtteid möödunud aastast ja heita ka pilk tulevikku. Haldusreformist on möödunud veidi üle kahe aasta, mil Noarrootsi on olnud osavald Lääne-Nigula valla koosseisus. Kas Noarrootsil oleks läinud paremini iseseisva vallana? Raske öelda, võimalik, aga selle teada saamiseks oleks pidanud jälgima arenguid paralleelmaailmades. Ja mõistlikum on tegeleda asjadega, mis meist sõltuvad. Usun et osavaldade mudel Lääne-Nigula vallas on küllaltki optimaalne ja see peaks jätkuma.

Haldusreformi järgselt on ühinenud vallad rakendanud erinevaid haldussüsteeme. Näiteks võib ühelt poolt tuua Hiiumaa valla, kus osavaldadel on väga suur iseseisvus, sh laialdane oma eelarve ja isegi laenukoormuse arvestus osavalla kohta. Teiselt poolt mitmetes valdades osavald ei ole, on teeninduskeskused, mille vajalikkuse kohta on juba tekkinud küsimus. Lääne-Nigula vald on viie Eesti väikseima asustatusega valla hulgas, olles pindalalt suuruselt kolmas vald. Piirkonnad vallas on küllaltki eriilmelised nii ajaloo, traditsioonide, elanikkonna struktuuri, taristu kui väljakutsete poolest. Sageli on kuulda soovi kõike ühtlustada üle suure val-

la. Jah, see võib olla efektiivsem, ja mõnede ametnike jaoks ka mugavam, aga olen seda meelt, et ühtlustamine tähendab nivelleerimist paljus osas madalamale tasemele ja arenguks on vajalik mitmekesisus ning tugevate külgede hoidmine. Reguleerima ja ühtlustama peaks nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik.

Osavalla vaatenurgast vaadates kulub esimesel ühinemisejärgsel aastal palju energiat uue valla struktuuri käivitamisele. Eelmisel aastal oli võimalik juba rohkem keskenduda arengueesmärkide elluviimisele.

Mis siis olid olulisemad märksõnad Noarrootsi osavalla jaoks 2019. aastal? Eriti hea meel on, et mustkatte alla sai ligi 13 km kohalikke kruusateid. See on läbi aegade suurim investeering kohalikesse teedesse, milleks kulub enamus ühinemistoetusest nagu oligi kavandatud.

2019. a veebruaris käivitus Noarrootsis esimest korda korraldatud jäätmeveo, millega tegelemine kulutas päris palju nii osavalla kui elanike energiat arvestades suurt suvekodude hulka.

Eelmise aasta lõpul valmis Umbaia detailplaneering Pürksi ja Österby küla piiril, kuhu on planeeritud 14 ca 1-1,5 ha elamukrunti. Eesmärgiks on selle elluviimiseks edasi liikuda vastavalt võimalustele. Kevadel avasime Osmussaare tuletorni külastajatele koostöös Veeteedeameti, Päästeameti ja saarevaht Rita Koppeliga, tänu kelle initsiatiivile see teoks sai. Sügisel külastas saart ka peaminister, kes tunnustas tehtud tööd. Tuletorni avamine valiti Läänemaa aasta teoks 2019.

Eraldi tahaks ära märkida Noarrootsi kokaraamatu „Meie maitsete Noa-

rootsi“ väljaandmist ning tänada selle eestvedajat ja idee autorit Peeter Lepikut meeskonnaga. Raamat on suurepärase kultuuri- ja ajalooline ülevaade Noarrootsi küladest ja toitudest eesti ja rootsi keeles. Kokaraamatu väljaandjaid tervitas Rootsikuningas Carl XVI Gustaf isiklikult.

2019. a üks märksõna Noarrootsi jaoks on olnud juurdepääsud merele ja sellega seotud kohtuvaidlus Ramsi neeme tippu valla kinnistule viiva tee osas. Paljuski peame praegu tegelema kunagise omandireformi läbimõtetu elluviimise tagajärgedega. Tean, et kohalikele inimestele on juurdepääs merele oluline. Vesteldes hiljuti ühe 90 aastase mere lähedal elava inimesega, oli ta õnnelik, et lapselaps saab teda autoga merd vaatama viia, kuna ühel teel ei ole juhuslikult kive ees. Samas teine inimene, kelle initsiatiivil valmis 67 inimese pöördumine valla poole Ramsi tee avamiseks, on tänaseks meie hulgast lahkunud. Esimeses kohtuastmes sai vald võidu, aga tõenäoliselt kaevatakse see edasi.

Noarrootsi jaoks on suur teema ja väljakutse sadamad. Meil on 2 valla sadamat ja 2 erasadamat. Österby sadamasse on planeeritud järgmisel aastal sadamahoon ehitamine. Kahjuks on jäänud toppama Hara sadama arendamine seoses vaidlustega sadamanaabriga. Loodetavasti tuleb lähiajal suuremaid investeeringuid ka erasadamatesse. Äärmiselt kahju on, et Dirhami külastuskeskus ei realiseerunud teatud huvigruppide vastuseisu tõttu.

Head meelt teeb, et 2019. a on olnud tihe kultuuriürituste graafik. Kultuurimajas toimus palju teatrietendu-

si, pidusid, muid erinevaid üritusi ja tähtpäevade tähistamisi. Eraldi võiks ära märkida näiteks lõikuspidu. Rõõmu teeb see, et Noarrootsi üritustele on leidnud tee inimesed Nõvalt, Linnamäelt ja kaugemaltki. Suur tänu kohvikute päeva, saunaralli, kaluritepäeva ja teiste ürituste korraldajatele, kes seeläbi Noarrootsit propageerivad ja edendavad.

Kuigi osavald otseselt ei tegele sotsiaaltöö korraldamisega, siis olles siiski kaasatud, näen, et abi jõuab järjest rohkem ja paremini tegelike abivajajateni, mis ongi ju eesmärgiks. Noarrootsi ja Nõva eripäraks on hõre asustus ja suured vahemaad, mis paneb suurema koormuse hooldustöötajatele.

Eelmise aasta lõpul tekkinud mure-

kohaks on poe sulgemine Pürksis. Otsime ettevõtjat, kes oleks valmis poepidamisega jätkama. Eks maapoe pidamine ongi rohkem elustiil ja see väärrib tunnustamist, nagu näiteks Dirhami pood.

SA Läänemaa nõukogu liikmena olen püüdnud vaikselt ikka ajada ka Noarrootsi otseühenduse ning Hara lahe ja Tagalahe vahelise kanali teemat. Kerge see just ei ole, aga oleks oluliselt lihtsam kui ka Haapsalu linnavõimud näeks suuremat pilti, et need mõlemad asjad toovad tegelikult rohkem kasu Haapsalule ja Läänemaale kui kitsalt Noarrootsile.

Kokkuvõttes võib öelda, et meil on tegelikult läinud hästi ja võime lootsrikkalt vaadata 2020. aastasse.

Aastalõpu tegemised Noarrootsi koolis

Detsembri viimane koolinädal oli kooliperele teguderohke. Koolipäevi sisustasime erinevate etteastetega. Rootsi sõprade klubi esines rootsikeelsete laulude ja luuletustega, 7. klassi õpilaste poolt esitatud näidend „Jõulutellimus“ pakkus äratundmishetki ja mõnusat jõulunalja. Südamliku etenduse „Tütarlaps küünaldegas“ esitasid 4.-5. klassi tüdrukud. Laulsime ühiselt ja tunnustasime tublimaid. Kooliperele käis jõulude sünnist jutustamas Ridala ja Martna kirikuõpetaja Küllike Valk.

1.-3. klassi õpilased vaatasid Iloni Imedemaal Astrid Lindgreni jõuluetendust „Pöialpoiss Nils Karlsson“. Lisaks külastasid lasteaiälapsed ning 1.-5. klassi õpilased Rannarootsi Muuseumi Jõulumaad.

6.-8. klassi õpilased veetsid ühe pärastlõuna keskajahõngulises Haapsalu linnuses, tutvudes pühakute eluga, ekskursioon lõppes miraakliga püha Nikolaust.

9. klass algatas traditsiooni, et igal aastal põhikooli lõpuklass teeb detsembris heateo. 2019. aastal otsustati aidata Läänemaa Loomade Varjupaiga loomi, kokku koguti 648,60 eurot. 18. detsembril toimus Pürksi Kultuurimajas kooli jõululaat, kus kaasa löid

lisaks õpilastele ja õpetajatele ka lapsevanemad. Laad oli heategevusliku suunaga, osa kasumist jäi klassidele, osa annetati koolifondi, et soetada uuel aastal lauateniselaud õues mängimiseks.

Lisaks maitsevatele küpsetistele ja kaunile käsitööle oli kauplemise vaheaegadel võimalik nautida erinevaid õpilaste ja õpetajate etteasteid. Helisesid kellad, loeti luule-

tusi, ei puudunud ka pillimäng. Üllatusesinejaks oli õpetajate tantsurühm, kes esitas line-tantsu. Tants osutus nii populaarseks, et seda tantsisid lõpuks nii tantsijad kui ka müüjad. Tantsu õpetas laadalistele selgeks Noarrootsi Kooli hoolekogu esimees Viktoria Mitman. Nagu igal korralikul laadal, oli ka meil õnneloos. Peavõidu oli välja pannud meie hea koostööpartner Roosta Puhkeküla.

20. detsembril tähistasime jõuluhommikut Noarrootsi Püha Katariina kirikus. Jõulunädala lõpetas koolipere pidulik jõululõuna. Täname kõiki koostööpartnereid ja soovime jätkuvat meeldivat koostööd algaval 2020. aastal!

Monika Miilsaar
Noarrootsi Kooli tegevus-
ja arendusjuht

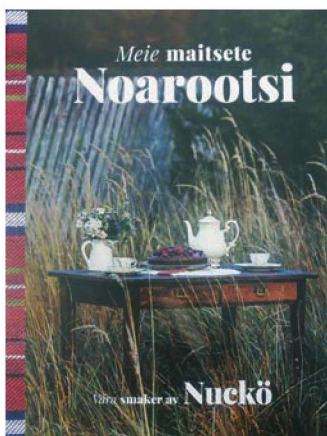

Noarootsi raamatukogu soovitab

Einbi külaselts andis läinud aasta lõpul välja kokaraamatu „Meie maitsete Noarootsi”. Raamatu autorite soov on hoida elus Noarootsi traditsioone ja iidseid toitumistavasid. Kui algne mõte oli teha lihtsalt kokaraamat, siis kartuses, et teos võib lahjaks jääda, lisati sellele ka lugusid Noarootsi küladest.

Raamat on välja tulnud suurepärase – meeldivalt infoküllane koos ajakohastatud retseptide ning ilusate piltidega nii toitudest kui ka küladest. Tekstid on eesti ja rootsi keeles.

Meeldivat lugemist!

Fotokonkurss „Minu Noarootsi 2019“

Septembris välja kuulutatud fotokonkursile „Minu Noarootsi 2019“ laekus 60 fotot, 17-nelt autorilt. Igal osalejal oli võimalus edastada maksimaalselt 6 fotot, lisades juurde autori nime, foto pealkirja ja asukoha. Lähitundes konkursi pealkirjast „Minu Noarootsi“, ei läinud hindamisele fotod, mille pildistamise asukoht oli väljaspool Noarootsi piire. Rahva lemmikuks osutus Maie Arro foto „Kullakarva täheke“ (vasakul pildil).

Žürii koosseisus Eduard Laur (E-Foto OÜ), Aivo Hirno, Alar Uus ja Ülle Schönberg valisid konkursi fotode hulgast välja 14 fotot, mis kaunistavad vastavalminud Noarootsi kalendrit 2020. 1. veebruaril kell 19 on kõik konkursil osalejad oodatud Pürksi Kultuurimajja, kus selguvad konkursi parimad fotod ning valikfotodest pannakse üles ka näitus.

Suur tänu kõigile fotokonkursil osalejatele ja hääletajatele! Huvilistel on veel võimalik konkursile laekunud töid vaadata aadressil: <https://www.facebook.com/noarootsi/photos/a.10158309597562526/10158309597697526/?type=3&theater>

Ülle Schönberg

Noarootsi Gümnaasiumi jõuluball 19. detsembril

Kui astusin üle kultuurimaja ukse läve, valdas mind üheaegselt hirm ja ootusärevus. Jõuluballi alguses oli tunne, et sellest saab üks järjekordne hall õhtu Pürksis. Aga inimesed, kes muudkui volasid säravasse balliruumi, täitsid oma särtsakate kostüümidega peatselt kogu saali.

Saalis kihas kerge jutuvadin ja mahe meeleolu. Esinejad täitsid südamed armastuse ja jõulutundega. Iga esineja säras omamoodi ja õhtujuhid Iris Kreen ja Erik Koltsov löid täpselt sobiva atmosfääri. Elevat meeleolu ja mõnusat õhtut saatis ka rikas toidulaud, millelt leidis nii soolast kui magusat. Laual oli kringleid ja piparkooke ja laual auras ka värskest keedetud glögi.

Paar päeva enne balli oli õhtuti tunda hõrku toidu lõhna, mida küpsetati erinevates ühikates ja piparkoogi lõhnad olid üleväl juba nädalaid enne balli.

Mariliis Kaer

Martna kooli õpilased ja õpetajad Antalyas

Kairi Mustjatse
Projekti koordinaator

9.- 13. detsembrini viibisid Martna kooli õpilased Sonia Kurberg(7.kl), Kadriin Lillelaid (9.kl), Helen Soo(9.kl) ja Sören Pent(9.kl) ning õpetajad Järvi Kimst, Aili Seiton ja Kairi Mustjatse Türgis, Antalyas. Võimaluse külastada seda Vahemere ääres asuvat iidset linna, rajatud 158 eKR, andis Erasmus+ projekt „Robocoders Z in 4.0“.

Nende nelja kohaloldud päeva sisse mahtus palju põnevat. Esimesel päeval toimus projektipartnerite tutvumisüritus. Selle käigus saadi kohtunud õpilaste ja õpetajatega lähemalt tutvaks ning samaaegselt nauditati Antalya ranniku imelisi vaateid merelt. Õhtupoolikul korraldasid Türgi õpetajad meile vanalinna ekskursiooni. Teise päeva hommikul

toimus õpetajate nõupidamine, kus räägiti selgeks projekti eesmärgid ja pandi paika tegevused ning järgneva kahe kokkusaamise kuupäevad. Õpilastele korraldas õpetaja Sevcan Narin EV3 robotite töötoa. Robotitega tuli jäljendada igapäevast liiklust linna tänavatel. Kolmanda päeva täitsid õpilaste ettekanded, millega tutvustati oma kooli ja riiki. Neljandal päeval viidi meid vaatama antiikseid paiku, Aspendost ja Sidet. Õhtul oli projektikoosolekut lõpetav pidulik koosviimine, millest võtsid osa ka õpilasi võõrustanud pered. Õpilased võtsid reisi kokku järgmiste lausetega.

„See projekt oli väga meeldiv ja hariv. Kultuurimuutus oli küll suur, aga ma arvan, et tulin sellega aegamisi toime.”

„Türgi reis meeldis mulle väga, olid küll mõned tõusud ja mõõnad, aga

mulle meeldis see ikkagi. Minu lemmikuks osaks oli erineva kultuuri kogemine. Perekond, kelle juures ööbisime, oli väga lahke ja hooliv.” „See oli kindlasti väga meeldejääv reis. Mulle väga meeldis see, kui lahked inimesed seal olid.”

„Minu jaoks oli meeldejääv, kuidas türklased meid nii põhjalikult oma kultuuri, köögi, maavarade ning riigi ja rahvaga tutvustasid. See reis näitas, et iga imeline asi, mis ma Türgi kohta kuulnud olen, vastab 100% tõele.”

Martna kooli koordineeritavast projektist „Robocoders Z in 4.0” võtavad osa koolid Türgist, Itaaliast, Rumeeniast, Portugalist ja Poolast. Järgmine projekti kohtumine toimub veebruaris Poolas, Sieradzis. Martna koolist sõidavad sinna 7. klassi õpilased koos kahe õpetajaga.

Noarootsi koolide ühine jõuluhommik Noarootsi Püha Katariina kirikus

Jõuluhommik Noarootsi Püha Katariina kirikus.

Kultuurisõnumeid Kullamaalt

Loit Lepalaan

Kullamaa Kultuurimaja juhataja

Algav 2020. aasta on rikas mitmete kultuuri-loomiste juubelite ja sündmuste poolest nii meie koduvallas, kui ka kogu maailmas. Teie lahkelt loal, austatud lugeja, peatuksin mõnedel olulistematel tähtpäevadel uue aasta kalendris.

3. jaanuaril täitus 100 aastat Vabadussõja lahingutegevuse lõpetamisest. Meie riigi nii olulise tähtpäeva puhul meenutame, et Eesti vabaduse eest andsid oma elu 24 meie kodukandi meest. Langenud kangelaste hulgas oli ka vabatahtlikuna sõtta läinud 16. aastane Silla kooli poiss, Vabaduse Risti kavaler Johannes Kokla, kelle põrm puhkab Kullamaa kalmistul.

340 aastat tagasi sündis Tallinnas kirja-, keele- ja koolimees, esimese eestikeelse Piibli tõlkekommisjoni liige, Uue Testamendi peatoimetaja, Läänemaa praost ja kauaaegne Kullamaa koguduse õpetaja Heinrich Gutsleff. 40. aastat Kullamaal vaimuliku-, kirja- ja kooliõpetaja tööd teinud Gutsleff on maetud Kullamaa pühakotta.

2020. aastal tähistab kogu maailm helilooja Ludwig van Beethoveni 250. sünniaastapäeva. Saksamaal, Kölni kuurvürstkonnas, Bonni õukonnamuusiku Johanni ja majateenijast koka Maria peres sündinud pojast Ludwigist sai geniaalne pianist, dirigent ja helilooja. Enne surma 56-aastaselt oli helilooja niivõrd populaarne, et tema matustele tuli austust avaldama ligemale 15 000 inimest. 9 sümfooniat, 5 klaverikontserti, 32. klaverisonaadi, 16. keelpillikvarteti autori üks eluseikadest ulatub Eestimaaale ja mingil määral ka Kullamaale. Viinis elades kuulus helilooja tutvuskonda vana aadlisoo perekond Brunswik, kelle peretütred Josephine ja Therese olid maestro õpilased. Josephine von Brunswik oli hea pianist ja ta esines tihti koos Viini tippmuusikutega. Helilooja ja Josephine vahel kujunes lähedane sõprus. On säilinud Beethoveni tundeid täis kirjad, kus ta nimetab Josephinet oma armastuseks ja pühendab temale ühe oma klaveriteostest. Eestimaa kubermangu koolide- ja tänase Gustav Adolfi Gümnaasiumi kauaaegne direktor, Kuuda õpetajate seminari avamise idee algataja ja Kullamaa kihelkonna Tolli mõisaomanik Christoph Adam von

Stackelberg abiellus 1810. aastal Josephine von Brunswigiga. Sellest abielust sündisid kolm tütart: Marie-Laura, Theophile ja Menone-Maria. Peale Christoph Adam von Stackelbergi surma päris Tolli mõisa tema vennapoeg, Kuu-

da õpetajate seminari rajaja, senaator, Eestimaa kubermangu prokurör, Aleksander Nevski ordeni kavaler Friedrich von Stackelberg, kes on maetud Kullamaa kalmistule.

1. juunil 170 aastat tagasi sündis Läänemaal,

Nehatu mõisas Eestimaa kubermangu riigivalduste revidendi pojana maalikunstnik Gregor Alexander von Bochmann. Düsseldorfis Kunsti-akadeemia professori lapsepõlv ja noorusaastad möödusid Taebles. Ants Laikmaa kirjutab oma mälestustes: „Vanemad Taebles mehed mäletavad teda, kuidas ta vahel neid põllul künni ajal mudeliks on tarvitanud. Bohmannite majast Taebles oli hiljuti veel üks hoone järel ja veel osake pargist, mis aga loomade tallata ja seepärast hävib“.

15. septembril 1930 sündis Tallinnas orelkunstnik Rolf Uusväli (aastani 1940 Neiveldt). Muusiku vanemad ja vanavanemad on kõik pärit Kullamaa kihelkonnast Jõgisoolt, Liivilt, Ubasalust. Rolf Uusväli töötas Eesti Raadios muusikatoimetajana ja Estonia kontserdisaali orelil hooldajana. Ta on salvestanud 40 (!) heliplaati orelimuusikaga. 2000. aastal anti Uusväljale Eesti Rahvuskultuuri Fondi elutöö auhind ja teda on autasustatud Valgetähe IV kl. teenetemärgiga. Orelkunstnik lahkus meie hulgast 2005. aastal. Rolf Uusvälja õde on lauljatar Els Himma. 29. augustil 110 aastat tagasi toimus Kullamaa-Sillal ministeeriumikooli avamine ja pidulik õnnistamine. Kahekordse, 25 m pikkuse, 13 m laiuse, 8 m kõrguse, viie klassiruumi, kahe laste magamistoa, köögi ja söögitoaga koolimaja ehitati Vaikna vallavanema Jaan Toppi plaani järgi. Silla kool oli kohaliku kogukonna haridustempliks aastani 1966. 20. oktoobril 1999 hävis mälestusi täis auväärne koolimaja tulekahjus.

30. novembril täitub 90 aastat tänase Kullamaa Kultuurimaja ja vallamaja pidulikust avamisest. Endine Kullamaa kirikumõisa kõrtsihoone osteti Kullamaa Põllumeeste Seltsi poolt 1927. aastal. Järgmisel aastal tellitakse Põllumeeste Keskseksi Ehitusvalitsuse insenerilt, arhitekt Richard Kasikovilt projekt. Maja ehitati kahes etapis. 26. detsembril 1929 avati tänane kultuurimaja poolne osa. 30. novembril 1930 toimus kogu maja pidulik avatseremoonia. Pidustustel oli külaliste hulgas ja pidas kõne ka admiral Johannes Pitka. Läänemaa esinduslikumas hoones, kus asusid seltsimaja, Kullamaa Ühispank ja Kullamaa Tarvitajate Ühise kauplus, ehitati vaid oma põllumeesteseltsi ja ühispanga vahenditega. Head uut aastat!

Tervitused algaval aastal Osmussaarelt

Kuigi peaks olema suur talv ja turismihooaeg ammu möödas, oli aasta lõpp Osmussaarel tõine ja tegus. Sügis-talv on olnud väga tuuline ja sademetorohke ja kõik luhad on jäänud vee alla. Aastalõpu suurtorm, mis tegi mandril palju kurja ei häirinud saarerahva tegemisi – elekter oli alles ja teedki olid läbitavad. Tõsi, metsas on kõvasti tuulemurdu, aga õnneks jäi veetõus oodatust väiksemaks. Nii nagu vanasti oli saar seotud militaarse tegevusega, on ta seda ka täna.

19. detsembril toimusid Tšehhi hävitajate treeningharjutused, mida jälgisid Osmussaarel kõrged lennundusajundjad nii eesti kui tšehhi poolt. 31. detsembril teostasid eesti õhuväekopterid kolme lennumasinaga treeningvaatluslendu koos erinevate harjutustega.

Meie omalt poolt loodame algaval aastal veelgi rohkem külastajaid, kes viivad saarelt suurele maale ainult häid emotsioone ja naasevad mandrile puhanuna.

Majakat külastas mullu kokku 935 inimest, neist lapsed/õpilased ja pensionärid 669 inimest ja täispiletiga 266.

Meeldivaid uusi kohtumisi!

Rita Osmussaarelt

Rõude muuseum palub abi

Tere hea lehelugeja ja kõike kaunist alanud aastal!

Meie muuseumipere palub Teie abi oma kollektsioonide täiendamiseks ja huvitavamaks muutmiseks. Just täna saime kätte paki, kus oli 4 väga huvitavat raamatut, sealhulgas 1957. a Rahvarõiva-raamat. Suur tänu annetajale.

Oleme oma tekstiilikoguga kaasatud Läänemaa rahvarõivaste raamatu koostamisele. Meie muuseumi avamiseks 01.05.2020 on plaanis täiendada Martna kihelkonna rahvarõivaste väljapanekut. Siit ka palve. Kui Teil on rahvarõivaste teemalist materialit, fotosid /eriti oodatud eelmise sajandi alguse fotosid, kus on peal inimesi Martna kihelkonna rahvarõivastes/ ja ka esemeid, mida olete nõus jagama meie külastajatega, ootame sellekohast infot roudemuuseum@gmail.com või telefonil 56831203

Maie Kliss, Rõude muuseumi juhatuse liige

Rõude muuseumi ja näituse külastamine kuni 1. maini etteteatamisega telefonil 56831203 Maie

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arendustegevused 2019. aastal

Mati Kallemets, Sihtasutuse Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus Juhataste liige

Aasta 2019 võib kordaläinuks lugeda ja nüüd tuleb uueks, 2020. aastaks uusi eesmärgi seada. Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse kunstlume tootmise tarvis on olulised tegevused rakendatud – Lääne-Nigula Vallavolikogu poolt Altmäe maaüksuse 1,65 ha detailplaneeringu kehtestamine, mis võimaldab kunstlume tootmiseks vajaliku tiik-veehoidla, pumppla ja vajalikud kommunikatsioonid ehitada ning ehitaja leidmiseks riigihanke korraldada. Kunstlume tootmise I etapi põhilised tööd sai teostatud ja peale veetorustiku viimast surveproovi ning Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni elektriauditit võib Imatra Elekter AS peakilbi pingestada ning taotleda kasutusluba Lääne-Nigula Vallavalitsuselt.

2020. aastal jätkub suusarajatraktori riigihanke menetlemine ja parima pakkumuse teinud müüjaga ostu-müügi lepingu sõlmimine. Kõik need tegevused on nõudnud finantseerimiseks vajalike rahaliste vahendite taotlemist ja pädevate komisjonide poolt positiivseid otsuseid. Väga suur panus on Lääne-Nigula Vallavolikogu esimees Neeme Suurel, kelle ettepanekul eraldati Sotsiaaldemokraatliku erakonna poolt erakondade toetusvahenditest Kultuuriministeeriumi kaudu investeeringutotuseks 50 tuhat eurot.

Lisandus Kultuuriministeeriumi maakondlike sportimiskeskuste arengu toetuse taotlemine, mis osutus samuti edukaks ja Kultuuriministeeriumi poolt eraldati 40 tuhat eurot ning iga järgneva kolme aasta jooksul eraldatakse veel kokku 120 tuhat eurot, mis on ette nähtud

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse investeringuteks – kunstlume tootmise II etapi ehitustööde teostamiseks, samuti suusaraja valgustuse täiendamiseks 1,2 km ulatuses, kelgumäele mäetõstuki paigaldamiseks, suusastaadioni rajamiseks ning väljõulinnaku ja seikluspargi ehitamiseks jne. Ka spordikeskuse teenuste arendamiseks ning rajatiste hoolduseks vajaliku inventari hankimiseks.

Lääne-Nigula Vallavolikogu otsustas garanteerida 160 tuhande euroga Kultuuriministeeriumi poolt eraldatud maakondlike sportimiskeskuste arengutoetust kohustusliku omafinantseeringu näol.

LEADER-ile esitatud projektitaotlus kasutatud

suusarajatraktori ostmiseks osutus samuti edukaks ja PRIA peadirektori käskkirjaga otsustati toetada taotletud investeeringut kuni 64 tuhande euro ulatuses, mille omafinantseeringuks on kuni 20,3 tuhat eurot, palusime annetusi toetajatelt. Tänase seisuga on laekunud annetusi ja toetusi eraisikutele ning asutustele 83-lt toetajalt kokku 12 425,29 €, mis moodustab 61,1% vajaminevast omafinantseeringu mahust.

Edukaks osutus toetuse taotlus kohaliku omaalgatuse programmi kevadvoorus MTÜ Palivere Aleviselts projektile “Pool sajandit suusasporti Paliveres”, mille tulemusena toetati projekti rakendamist programmist 2000

euroga. Projekti tulemusena valisime 175 foto hulgast välja Palivere kogukonna abil 20 enim hääli saanud fotot. Nevi OÜ ja Kajar Kalamehe poolt kujundatuna ning printituna PVC-le paigaldati Juhan Lukk'i poolt Palivere suusaraja piiretele fotogalerii, mis on tõestuseks põlvkondade järjepidevusele harrastus-, suusa- ja tervisespordi arengul Paliveres ja Lääne-Nigula vallas.

Eelkirjeldatud tegevuse rakendamiseks on suurt abi ja toetust osutanud sihtasutuse nõukogu, sealjuures nõukogu esimees Risto Roomet ja liikmed Urmas Muld ning Ailar Ladva. Palivere on Läänemaa Talvekeskus nr 1.

Väike tagasivaade detsembrikuule

Aivi Aasmäe, huvijuht

Rahvalaulu algus ütleb: „Jõuaks, jõuaks jõulud tulla...” Ja jõulud tulevad, pole kunagi tulemata jäänud. Tulevad advendiajaga, jõulupeoga, väikeste üllatustega ja sel aastal Palivere Põhikoolis ka perepäevaga.

Jõulukuu advendiaeg algas koolis kogunemise-ga saalis. Kuusk oli ehitatud, küünlatuled särased – jõulutunne saigi hinge pügeda. Esimesel advendil esinesid kolmanda klassi õpilased väikesel näidendiga ning kooliperet oli tervitama tulnud vilistlane ja nüüdseks EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse abiõpetaja Kristo Hüdsi, kes rääkis jõuluaja ootusest ja advendiajast. Teisel advendil tervitasid õpilasesinduse liikmed, päkapikumütsid peas, kooli uksele kõiki piparkookidega ja tulijad said suu magusaks. Mõnus piparkook tegi meeleolu heaks ja suu jõuluseks. Kolmandal advendil toimus 1.-4. klassidele kommijaht. Kümne minuti jooksul tuli õpilastel fuajees üles otsida võimalikult palju pilte kommidest, mida sai pärast ümber vahetada päriskommideks. Elevust oli palju. Jõuluajal koguti loomade varjupaigale annetusi: loomatoitu, flisse jm loomadele vajalikku. Eks ole jõulud ju andmise aeg ning pisike heategu õpetab tulevikus suuremaid heategusid tegema. Detsembris toimus koolis perepäev. Õpilased tulid õhtul kooli vanematega, kaasas olid ka õed-vennad. Kõigepealt ootas saabujaid kohvik, mille jaoks olid supisteid valmistanud õpetajad ja teised kooli töötajad. Kohvikust saadud tulu läheb robotikavahendite LegoWeDo 2.0 ostmiseks. Kohv jookseb ja supistest söödud, ootasid erinevad töötöad. Neis sai voltida, küpsetada, meisterdada jõulukaarte, toimus digiviktoriin ja palju muud põnevat. Tore oli näha, et lapsevanemaid oli kohal tõeliselt palju ja üheskoos veedeti üks mõnus õhtupoolik.

Traditsiooniliselt toimub igal aastal koolis jõulukontsert, kus on etteasteid ka muusikakooli õpilastelt. Sel aastal oli aga kaks kontserti. 19.

detsemri jõulukontserdil esinesid rahvatantsijad, laulukoorid ja õpilased klassiti. Õhtu lõpetas Liivia Ehrenpreisi „Lumekuninganna“, mille tegid lavaküpseks näiteringi juhendajad Margit Ülevaino ja Marju Konrad ning muusikaõpetaja Mari Vasar, abilisi oli teisigi. Laval oli erinevates rollides ja tantsijatena mitukümmend last. Samal õhtul oli kooli fuajees üleval õpilastööde näitus ja pidasime õpilaste jõululaata. Osta sai magusat, kauneid helkureid, senditaskuid ja palju muud.

Reedel, 20. detsembril toimus muusikakooli õpilaste hommikukontsert. Kõlas puhkpilli-, viiuli- ja klaverimuusika. Viulipala kenaks saateks kõlas muusikakooli õpetaja Enrik Visla lõõtsamäng. Muusikapalad vaheldusid jõuluuletustega neile, kel salmid õppimata ning

viimasel hetkel vaja jõuluvana tulekuks valmistuda. Ning neid vanasid tuli, algul üks, siis teine, siis kolmas, lõpuks kuues. Üks kohmitses akna juures, teine ei saanud esialgu arugi, kuhu oli sattunud. Õpilaste silmad läksid särama, kui nende ees oli korraga nii palju vanasid. Koos lauldi üks jõululaul ja siis mindi klassidesse kingitusi jagama. Jõulusalmid kulusid nüüd kõigil marjaks ära. Kena oli kuulata neid, kel tõepoolest kena salmike peas. Kel aga luuletused õppimata, lunastasid oma kingituse abimehe Interneti toel. Täname jõuluvanasid, kes meie juurde tee leidsid ja nii palju sära silmadesse tekitasid. Vanad lahkunud, algas parim, mis õpilase jaoks olla võib – koolivaheaeg. Klassijuhatajalt head soovid saadud, võiski välja teenitud puhkus alata. Soovime kogu kooliperega edukat 2020. aastat kõigile Lääne-Nigula valla rahvale!

Ta elab Sinu kõrval – Sandra Kiholane

Sandra on põline Palivere elanik. Koolis on ta käinud Ristil, Paliveres ning Haapsalu Kutsehariduskeskuses. Mitte üheski kunstikoolis ta käinud ei ole.

Kunstianne on temas olnud juba väikesest peale. Koolist koju jõudmiseks võis tal kuluda tunde, sest oli vaja iga kivi lähemalt silmitseda ja ilusaid värvilisi lehti korjata.

Esimesi pilte joonistas ta hariliku pliiatsiga, abiks viltpliiatsid. Hiljem tulid maalid – värvide ja pintslitega. Tema maalinäitus oli üleval ka Lääne-Nigula vallamajas. Lisaks maalimisele on tal kuldseid käed käsitöös, vahet pole mis valdkonnas. Kui tahab ja võtab kätte, siis teeb!

Loomad on Sandrale hinge pugenud juba väiksesena – alustades linnupoegadele ning viinamäetigudele kodu pakkumisega. Praegu on tal kodus kolm koera, kass ning kalad. Ilmselt on väga paljud näinud teda ka ratsutamas, hetkel elab tema isiklik hobune Uuemõisa tallis. Samuti tegeleb ka koertespordiga, osaledes kelgukoerte võistlustel.

Ja motosport! Ta on koos sõpradega osa võtnud ka punnvvõrre kestvussõidust!

Lisaks on tal veel firma, mis tegutseb iluvaldkonnas.

Palju veel ühe naise sisse mahub? Tule ja uuri välja!

Avatud on Sandra maalide näitus!

Kohtumine toimub Palivere raamatukogus

22. jaanuaril algusega kell 18.

Kohtume raamatukogus!

EESTI INTERPREETIDE LIIT KUTSUB

23.01.18.00 KULLAMAA KULTUURIKESKUS

JAKOB TEPP
KLAVER

INGELY LAIV
OBOE

Kavas: H. Dutilleux, C. Saint-Saëns, M. Ravel
E. Oja, T. Kõrvits, P. Uusberg (uudisteos)

Eesti Interpreetide Koostööd SA
www.interpreet.ee
+372 5019 524

Piletid saadaval Piletiteenistusest ja kuni enne kontserdi algust kohapeal.
Tickets available in Piletiteenistus and before the concert at the venue.

Külla tuleb RIIN VIIGIPUU

Lindude käitumisökoloogia doktorant Tartu
Ülikooli ökoloogia ja maateaduste
instituudist

"Mida linnud tahavad või ei taha
kuulda"

Neljapäeval
30.01.2020
kell 18.00

Piirsalu
rahvamajas

OSALUSTASU 1€

KULLAMAA KESKKOOLI

**LASTEVANEMATE
KOOSOLEK**

30.01.2020
KELL 19.00
KULLAMAA
KULTUURIMAJAS

ESINEB KOOLITAJA RITA RÄTSEPP
TEEMAL "LAPS VAJAB PIIRE -
MIKS JA MILLISEID?"

KOOSOLEK/KOOLITUS KESTAB 2H

**RÄNNA
ROOTSI** *Armastatud
maitset*

Rannarootsi Lihatööstus AS on Eesti kapitalil põhinev lihatööstus, mille tooteportfellis on üle 200 liha-
toote ning kus töötab ligi 180 inimest. Rannarootsi on kolmel järjestikusel aastal pälvinud „Eesti Parima
Toiduaine“ tiitli lihakategoorias. Igapäevaselt valib ligikaudu 35 000 inimest enda toidulauale mõne
Rannarootsi toote.

LINNAMÄE LASTEAD
TÄNAB ETTEVÕTJAT ERLEND KOTKAST,
KES SPONSOREERIS 12.12.2019
LEPATRIINUDE JA LIBLIKATE
RÜHMA VÄLJASÖITU
VANAMÕISA JÕULUMAAL!

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad.
Tel 50 45 215, 51 45 215, info@est-land.ee

RANNAROOTSI Lihatööstus
pakub tööd erinevatele tootmistöölistele:

**PAKKIJA,
KOMPLEKTEERIJA,
INVENTARIPESIJA,
HOOLDUSTEHNİK**

Saada oma CV aadressile
personal@rannarootsi.ee
ja küsi lisa telefonil 472 5080

Tule osale oma saunaga
Noarootsi Saunaralli 15. veebruar 2020

Kutsume kohalikke ettevõtteid
osa võtma paiksete või
liikuvate saunadega!

AVALDA SOOVI
telefon: 524 7770
e-mail: roosta@roosta.ee

**Noarootsi
SAUNARALLI**
Since 2016

TULE MEILE TÖÖLE!

Väljaandja:
Lääne-Nigula Vallavalitsus,
heli.randes@laanenigula.ee, 473 5050
Kujundus: OÜ Absoluutne
Ilmub ka veebis www.laanenigula.ee
Tiraaž 3068 eks.